

GORIŠKA STRAŽA

zahaja v Gorici vsako sredo opoldne do preklica, Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za izdajstvo 20 lir. Na naročila brez dopolne naročnine se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: ulica Vetturini 9; uprava: ulica Vetturini 9.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglas, katere je treba vnašati prej plačati se računajo po dogovoru. — Izdaja konsorcijski Goriške Straže. Odgovorni urednik: Franc Novak Tiskar: Narodna Tiskarna v Gorici, ulica Vetturini štev. 9.

Dajte nam šole!

Dajte nam šol!

To je klic, ki ga bomo v vseh oblikah ponavljali vseposodi in vsak dan, dokler nam ne vrnejo tistih šol, ki nam so jih zadržali. To je tista zahteva, ki jo moramo ponavljati radi svoje kulture, zakaj če bi se ne zavedali pomena šol, bi nam lahko z vso pravico očitali, da smo neomikani. To je tudi ena izmed tistih pravic, ki nam jih mora dati država, če noče, da javno pripozna, da je pol milijona Jugoslovenov obsodila pred vsem civiliziranim svetom v narodno smrt.

Zato mora biti ta naš klic od dne do dne močnejši in silnejši. In kakor se ponavljajo že par let, ga bomo klicali v svet še naprej, da zve zadnji kotiček zemelje: Na svetu je država z 2000letno kulturno, katere podaniki zamaš ključeo, da naj jim da šol, da se izobrazijo v svojem jeziku.

Prepričani smo, da italijanska država ni taka, da bi molčala in se ne zganila tudi z ozirom na podobno dejstvo ne, toda dokler ne vidimo dejanja pred seboj, ne moremo verjeti v velikodušne in počasne namene, naša dolžnost je, da zahtevamo to, kar nam gre po vsi pravici.

Šol hočemo! Mi vemo, da je šola hrbitenica vsakega naroda, njegovo srce in kri. Mi vemo, da so vse tiranske vlade odrekle šolski pouk onim narodnim manjšinam, ki so jim bile na poti in so ga hoteli iztrebiti. Tako je delala Avstrija. Lep primer je Istra. Pač pa je skrbela Avstrija za albanske dijake in jim zidala zavode na Dunaju. Ali bi mogli verjeti, da bo Italija sledila v tem oziru pot Avstrije. Ne, ne verujemo, zato jo opozarjam, da še vedno nismo imamo šol, da je pozabila na nas.

Katere šole rabimo? Od navadnih ljudskih šol in meščanskih šol, ki tudi še niso povsodi in vse odprte. (Pogledajte Istro, Trst, Gorico!), rabimo in zahtevamo vse srednje šole, kar nam so jih na grdu način zaprli in kar jih naše razmere potrebujejo. Mi zahtevamo realnoklasično slovensko gimnazijo v Gorici in v Trstu, realno v Istri, realnoklasično hrvačko gimnazijo v Pazinu, slovensko moško in žensko učiteljišče v Gorici, hrvački učiteljišči v Pazinu in v Voloskem, trgovske in obrtnike v Trstu, Gorici in Pazinu in pomorsko strojno šolo v Lovranu. Od teh zahteve ne smemo odnehati niti za las.

Ko so nam obljudili stoterih dobrot in pravice, so nam obljudili tudi šole. Toda dejali so: Razmere še niso ustaljene. Cakali smo. Prišla je rapalska pogodba, s stoterimi aneksijami smo bili srečno priklapljeni. Opomnili smo jih na obljuhe. Dejali so, nismo prostorov, ne vemo za kraj, kam naj vas denemo. Počakajte še volitev! Mi smo potrežljivi ljudje, prave slovenske duše. Ker smo počakali tako dolgo, smo počakali še malo.

Par opazk.

(Pismo.)

Dragi prijatelj!

Vse, kar si mi pisal radi »Mladike«, mi je bilo že znano. Nič se nisem začudil. Na svetu ni nič novega. Kot se še vedno slišijo tu pa tam glasovi proti »Dom in Svetu«, kot so dr. Izidorju Cankarju sivečno očitali, da zapeljuje mladino, da »Dom in Svet« ni katoliški in še mnogo drugega, tako sem vedel že naprej, da se bodo dvignili razni glasovi tudi proti »Mladiku«.

Teh glasov nisem nikoli vzel za zlo. Bili so mi samo porok, da se svet ne spreminja, ampak se suče neprestano dalje in dalje z vsemi onimi gospodi vred, ki niso zadovoljni zlepa s kako stvarjo, zakaj če bi bili zadovoljni, bi moral reči, da se je svet silno postaral ali pomladil, spremeniš pa vsekakor.

Vidiš, dragi moj, in to bo vedno tako do najine smrti in tudi z vsemi bodočimi uredniki »Mladika« in »Dom in Svetov«, lajki in duhovniki. Samo to me ohranja mirnega, da grem mino takih trnjiv in mi niti na misel ne pride, da bi jih odstranjaj.

Ko sem slišal očitek, da »Mladika« nima nič globokega, verskega, sem vzel v

Prišle in odšle so volitve, dobili smo svoje zastopnike. Glej, kje so naše šole. Tu je začelo praskanje za ušesi: Počakajte, če se vzdržimo na vladu! — Zdaj pa nič več. Bonomi ali kdo drugi, Peter ali Pavel, počitnice so tu, jesen se bliža, če to priliko pustimo, potem smo zopet brez šol. Danes je čas.

Vemo, kaj teži gospodo v Rimu, ono gospodo, ki se dá kaj rada vplivati od krajevnih faktorjev Boji se domačih Italijanov. Ve, da nekaj mora dati, a tu razmišlja, da bo dala tako, da nazadnje ne bo nikjer nič. Boji se nam potrditi šol v naših središčih. Le poglejte, kako so nam dalli ljudske šole v Gorici: samo dva razreda, kot da so naši otroci Slovenci samo do tretjega razreda, potem se prebubijo v čistokrvne Italijane. Letos so celo prepoznavni naznani čas vpisovanja, samo da napravijo zmedo.

Učiteljišče so nam dali v Tolminu, da se naša mladina ne pokvari in morda — poitaljaniti tu v Gorici. Da o učnih močeh več ne govorimo, ker se nam gabi, in o učni metodih tudi ne.

Realno gimnazijo imamo v Idriji, v tem skrajnem kotu naše male domovine. Saj ji nič ne rečem — Bog jo živi! — amak sprevidel bo vsakdo, da ne zadostuje za naše šolske potrebe.

Goriško slovensko gimnazijo pa prenašajo kot mačka svoje mlade. Prvo so ogledovali Ajdovščino. Nič! Potem Vipavo. Zopet nič! Zdaj Prvačino... No, nazadnje nam jo potisnijo še kam na Dobrodo, ali v — Gradiško, samo tia ne, kamor pritiče.

Ta ali oni bo dejal: Saj je bolje, da je gimnazija na deželi. Tam je nedolžnost doma. Prvič: če bi Italijani saini ne vedeni, da je to slabše, bi nam je gotovo ne potiskali na deželo. Drugič: ne smemo se odpovedati svojemu narodnemu in naravnemu središču, ki so za nas Gorica, Trst, Pazin. Šola mora biti vedno tam, kjer se steka večina narodnega življenja. Izvenkaterega bi dijak ne smel rasti in biti v stiku z najboljšim in najkulturnejšim delom meščanstva; to je polovica šole. Spomnimo se velikanske razlike med Koprom in Gorico. Kot dan in noč.

Zato je nujno, da zahtevamo tudi, v katerem kraju naj nam otvorijo šolo. Prepičan sem, da bi se na pr. v Vipavi šolalo manj naših dijakov in slabše kot v Gorici.

Šole pa moramo dobiti, da se bodo učili naši sinovi na Primorskem, da se bodo izučili za naše učitelje in naše traditije, ki bodo poznali in umeli narod, poznali tudi državo in njen jezik. Nič več se nain v bodoče ne sme goditi, da bi naše sinove pošiljali v tujino, ali da bi jih sploh nikamor ne pošiljali. Nič več se ne sme goditi, da bi se oblast upirala odpre-

tju ljudskih šol saini z izgovorom: »Niščemo učiteljev in učiteljic!« Tudi se ne sme goditi, da bi zavračali naše prošnje: »Niščemo slovenskih uradnikov!« Šole morajo iztrebiti to.

Zato pa, naši poslanci, ki ste v Rimu, zastavite vse svoje moči zato, da nam prinesete do jeseni šole domov. Vida zdaj nima več izgovorov in ljudstvo je že sito čakanja. Vsi od prvega do zadnjega

ga smo istih misli, istih zahtev, ki so nespremenljive in ki jih ni mogoče vtesiti. S svojo edinstvo v ti stvari vas podpiramo in povejte vladu, da ne mislimo odnehati, dokler nam ne vrnejo onih pravic, ki smo jih že imeli in bomo naš klic pred vsem kulturnim svetom še ojačali in napeli vse sile, da dosežemo, kar je naše.

Dajte nam šole!

Potreba varčevanja.

Poglejmo gospodarsko sliko Evrope po svetovni vojni. Samo beraštvo. Zmagovalec so izčrpali svoje moči in iščelo pomoč pri — premagancih. Premaganci imajo sami še manj in prosijo pomoč in usmiljenja.

Tretje leto od premirja dalje že teče. Leta koncu, toda gospodarske razmere se še niso uredile, ponekodi so razmere še vse slabše kot so bile poprej. Draginja še vedno raste. Če so tu pa tam padle cene, se zdi, da je bil to samo trenutek pojav. Gospodarska rana, ki jo je zadala svetovna vojna, se zdi neozdravliva. Evropa je danes kot zadolžen gospodar. V par letih ne more prislužiti z delom svojih rok vsega, kar je v teku petih let razkošno razmetal in lahkomselno zapravil.

Letos je bilo prvo leto, ko smo mislili, da se bližamo urejenim gospodarskim razmeram. Pa je prišla nova preizkušnja nad nas: suša in grozča slabota leta z vsemi posledicami.

Slab pomen za gospodarski položaj Evrope v bodočem letu ima že lakota na Rusku. Milijone ljudi, ki so nas svoje čase zalagali z žitom, beži iz rodne zemelje in nas kliče po pomoči. Evropa bo morala pomagati iz človekoljubnosti, če noče, da bo imela milijone življenj in svoje zverinstvo na vesti.

To je eno. Drugo je to, da je suša pritisnila tudi po ostalih delih zemelje, tu več, tam manj, padavine manjka, zemlja je izsušena do mozga, pridelki so zaostali v rasti, če niso vsahnili. Otava bo slaba, sirka, krompirja, fižola in drugi pridelki bo malo, če se zadnji hip ne obrne kako drugače.

Kaj pa nastane iz tega? Na to misli malokdo. Pomanjkanje blaga prinese draginjo, lakoto in splošno gospodarsko križo. Kdo količaj misli, zre letos s skrbjo v bodočnost: Kaj bo? Morda se moti in ne bo hudega. Dal Bog! Toda malo vzroka je za vesele misli.

Kaj je treba storiti, da se razmere izboljšajo, vsaj olajšajo, če ne izpremenijo? Kaj smo storili tekom teh let, da se dvignemo in opomoremo? Delali smo. Samo v delu je rešitev.

Videli pa nismo ljudi, ki so samo delali in varčevali ter zmanjšali svoje potrebe, do najmanjših zahtev. Nekateri se niso mogli naplesati in napajančevati, kadar da vrla na naši deželi in v naših dru-

žinah največje blagostanje. Težko prisluženi denar je izginjal v brezdnih pijačnih ur.

Ne trdim, da so bili vsi taki, toda mnogo jih je bilo, za naše razmere preveč. In še danes? Kdo se zmeni, da grozi deželi suša? Ko grozita pomanjkanje in draginja, so vsi plesi polni, vse ceste prepolne pijačnih ljudi. Ni dovolj, da plešejo ob sobotah in ob nedeljah, plešejo in pijejo tudi ob drugih dnevih med tednom; plešejo, kadar se sploh dă plesati in zapravljajo denar in moči, plešejo pod laškimi zastavami in si še domislajo, da so narodna mladina.

Ne kratimo mladini poštene in cene zabave. Toda mladina bi morala biti ona, ki bi nam bila v vzgled, kako moramo delati, kako živeti, kako varčevati, da se dvignemo iz tega gospodarskega položaja, ki ogroža tudi naš narodni obstoj. Ali bomo res dokazali, da nismo zmisli za gospodarstvo, ko podcenjujemo vrednost štedenja? Med tem se pa tujev vriva v našo zemljo in nam jemlje dela, oni tujev, ki je varčen in ima malo potreb.

Vedimo, da kdo zapravlja svoj denar, zapravlja narodno premoženje. Le če se gospodarsko-ovsobodimo, moremo misliti tudi na srečno narodno bodočnost. Danes je najvažnejše, da postanemo gospodarsko močni in samostojni. Trezni in resni v resnih dneh! Varčevati moramo in skrčiti svoje potrebe do tedaj, da se dvignemo vsaj na stopnjo, na kateri smo bili, da bomo odvisni sami od sebe in ne od drugih.

Do tedaj pa ne sme mirovati naša vest!

Iz zbornice.

Od zadnjega tedna pa do danes se v italijanski zbornici ni dogodilo nič posebnega. Bonomi je podal program svoje vlade, razne stranke so podale svoje pridombe, vršilo se je glasovanje, pri katerem je dobil Bonomi večino, tako gre delo počasi dalje.

V veži zbornice se je bil dogodil incident. Neki mladenič je bil pljunil nemškemu poslancu Nikolussiju v obraz, češ da je ta renegat. Mladenci so izročili sodišču, proti nemškim poslancem so obžalovali dogodek.

Dne 27. jul. je bila razprava o zaschnem proračunu. Finančni položaj Ita-

del, da za razumevanje leposlovja nista merodajna gospodarska sulkna ali kmečki jopič, ampak srec in duša, življenje, ki ga je ta ali oni doživel ali preizkusil.

In naše ljudstvo ni živilo med širimi stenami, nekaj silnega se je nakopičilo v njem, da zna čutiti in soditi. In kadar stope do človeka preprost delavec in reče: »Pišite mi tako, da bom misil,« tedaj vidim, da gre ljudstvo pravo pot, ki v leposlovju ne vidi samo zabave, ampak zaslužuje tudi nekaj drugega, višjega.

Vsaka pot pa gre naprej in ne nazaj. Kdo sledi, dobro, kdo ostane, tudi dobro; sledili bodo morda njih sinovi. Samo tako se uveljavlja zakon napredka.

K vsem drugemu molčim, četudi bi lahko pripomnil, da je znak srčne surovosti to, če kdaj očita poštenemu delavcu primeren zasluzek. Tudi ni lepo, če kdaj izreka sodbo nad stvarjo, ki je ni bral.

Toda to so stranske stvari, ki nimajo pomena. Vsaka dobra stvar mora imeti svoje obrekovalce, to je samo pohvala in odlikovanje našega dela. Ti se pa radi tegata ne razburjaj več!

Ves Tvoi

France B.

Zadnji listek »Izvestno mesto« smo moralni to pot prekiniti. Nadaljujemo prihodnjic.

soči.

Ko v bistro Soči se upre oko mi tožno, ki brez miru šumi, peneča v Jadran teče, prešine mi srce bolest neznana, plakam, a tihova val za valom skrivnostno šepeče.

Zakaj, ti najmilejša hči planin slovenskih, brezbrizno tečeš svojo pot naprej po zemlji tužni, ne vidiš li gorjá, ki narod tvoj obdaja? Ne čuješ jeka? So sinovi tvoji sužnji?

Ustavi se, poslušaj glas trpinov svojih, najboljših izmed vseh, ki branijo te meje! Li naj izgine ljudstvo to pod težo dneva? Kaj spet požene mladi list slovenske veje?

To pesem smo prejeli iz naroda in jo priobčujemo.

Razne vesti.

* Posledice nieznošne vročine so po vsej Evropi uničajoče. Neprimerno slaba letina je gotova. Škodljiv vpliv na človeški organizem se je povsod začel pojavljati. Na Dunaju je dnevno 20–30 slučajev slabosti in omedlelosti. V Budimpešti je vročina presegla 37° C. Uradna poročila in napovedi strokovnjakov obetajo skorajšno spremembo. Dal Bog!

* Kako se izdajajo zločinci? V Halle je obiskal vlonmec po noči studenta kemije. Odprl je pri njem škatlo, v kateri je slutil zlatino. V njej pa se je nahajal kihalni prasek (Niesspfutter). Ta je učinkoval in izdal zločinca, ki se je rešil s tem, da je vrgel študentu, ki se je zbudil radi hrupa, celo škatlo v obraz. Nekaj časa sta oba kihala, potem je zločinec ušel. Da mnogokrat tatovi radi pokrenčajo z raznimi vini ali slaščicami je znano. Tudi ta slučaj se mnogokrat lepo uporabi. V Thürringu na Nemškem je nadgozdar imel krasne hruške, ki so pa že pri zorenju začenjale izginjati. Tatu se ni moglo izslediti. Nadgozdar je nekega dne zagledal znanega in spoštovanega gospoda pod hruško. Morda brez slabega namena, Izrazil se je nadgozdar nepričakovanemu gostu: »Upam, da bom kmalu izsledil tatu, poškropil sem namreč danes vse hruške s precej močnim strupom!« Gospod prebledi in se v naglici posloviti ter teče proti lekarni, ker že na 30 korakov razdalje zahteva protistrupa... — Največje važnosti za izsledovanje zločincev so pa odtiski njih prstov, ki jih slučajno in nevede pusti na mestu zločina. Ni ga skoro dneva, ki bi ne navedel slučaja, da se je zločinec potom odtiska izdal. Sicer poskušajo zločinci tudi to evitirati, n. pr. potom rokavic, kar jim pogosto spodeli. — Neredko se izdajajo zločinci tudi po govorjenju ali po zelo očividni marljivosti pri iskanju pogrešanih, posebno pri umorih. V Braziliji je nedavno policija arretirala moža radi ubojstva, kateri je pri iskanju mrlja s tako pridnostjo pomagal, da je takoj »našel« truplo umorjene ženske pod nekim krčevim drevesom. Da zahajajo nehote zločinci na mestu svojega zločina je dokazano.

* Odlikovan pes. Amerika, ki se povsod bori za prvenstvo, je dosegla rekord tudi v odlikovanju. Dasi je bila tudi rajna Avstrija kaj darežljiva z raznimi medajami in ordeni, Amerike vendar ni dosegla. Iz Newyorka poročajo, da je te dni odlikoval general Persching z zlato kolajno malega psa-jazbičara v vojski na francoskem bojišču. Stubbi se je »izkazal« v šestnajstih bitkah in je bil v bitki pri Sciepreyu ranjen. Stubbi, ki je tudi dosmrtni član I. M. C. H. rdečega križa ameriške legije, je gotovo najbolji odlikovan pes na svetu. Pri pregledovanju čet je tudi on prisoten v paradni opravi — mala »obleka« v zavezniških barvah, v katero so z zlatom uvezena vsa njegova odlikovanja. Prav amerikansko.

Iz Jugoslavije.

j. Zaroka regenta Aleksandra. V Parizu se je zaročil regent prestolonaslednik Aleksander s princesinjo Sofijo d'Issy, vojvodinjo Vendome. Vlada o zaroki regenta Aleksandra ni še izdala uradnega poročila, a na zunanjem ministrstvu je došla brzojavka, ki veste potrjuje. Princesinja Sofija se je rodila 19. oktobra 1898 v Neuilly na Seini. Njen oče je princ Filip Emanuel, njena mati Henrietta je belgijska princesinja. Vojvodska družina spaša h kraljevski hiši Bourbon-Orleans in ima za ustanovitelja vojvodo Filipa Anžoinca. V letu 1660 je dobil naslov: prvi francoski princ kraljevske krvi. Družina Aleksandrov zaročenke je v sorodstvu z vladajočimi hišami v Španiji, Belgiji, na Angleškem in skoraj z vsemi knežilmi rodbinami Evrope.

j. Demonstracije proti komunistom so se bile začele v Sarajevu. Vdrli so bili v »Radnički dom«, metali ven knjige in jih na ulici sežgali. Položaj je postal silno kritičen. Nazadnje je prišlo vojaštvo in napravilo mir in red.

j. Civilisti so se ponudili v službo jugoslovenskih držav v boju proti komunistom. Demonstracije v Sarajevu in demonstriranje »Hrvata« v Zagrebu ter še par drugih slučajev kaže, da mislijo resno. Obsojamo način boja, ki ga vprizarja komunisti po eni strani in smo proti vsakomur, ki bi hotel škodovati Jugoslaviji kot edinstveni državi, toda nasilje rodi nasilje in najnevarnejša igra je, če se v tem boju posluži država organizacije proti organizaciji. Ne želimo, da pride jugoslovenska država v podoben notranji položaj, v kakršnem se danes nahaja Italija vsled fašistov, ljudskih arditov in drugih. To bi bila nevarna igra zognjem.

j. Jugoslovenski tisk. Glasom sestavlja v »Novi Evropi« izhaja v Jugoslaviji 218 političnih in gospodarskih listov, od teh v Sloveniji 32. ter 430 časopisov, od teh 85 v Sloveniji.

j. Mandati komunističnih poslancev v Jugoslaviji so baje razveljavljeni. Teh je 59. V tem slučaju se bodo vrstile za te poslance nove volitve.

j. Jugoslovenski komunisti so priobčili v dunajskih listih oklic na komuniste celega sveta. V oklicu popisujejo pritisik, ki ga izvajajo vladne stranke v Jugoslaviji na komuniste, priporočujejo, da je bilo 10. julija aretriranih v Belgradu do 2000 delavcev, da so jih vzeli vse tiskarne, domove in društvene blagajne ter jih predali socialistom itd. Oklic prosi komuniste celega sveta za pomoč.

j. Zakon zoper komuniste sprejet v odseku. Po nekaterih vesteh se spremlja na koncu 20 let v smrtno kazeno. Komunistična stranka se potom posebnega zakona likvidira. Vsaka komunistična, anarchistična ali teroristična propaganda, kakor sploh vsaka akcija v svrhu nasilne spremembe državne oblike ali sodelovanja pri takem delu, se kaznuje s smrtoj, v manj težkih slučajih pa z 20letno ječo. Tudi umor oblastnih organov in političnih oseb se kaznuje s smrtoj. Zanimljiva je izjava ministra Pribičeviča, češ da zakonski načrt ni naperjen samo proti komunistom kot takim, ampak proti vsem ki se poslužujejo komunističnih metod.

V seji vladnih strank, je bila le točka, da se za politične zločine predvideva smrtonačenja, odklonjena. — Socialisti so pred glasovanjem zbežali.

Prosветa.

p. Mladika št. 14. je izšla in prinaša tole vsebino: **Vampir**, povest, dr. Fr. Detela. **Matkove Tine prečudno romanje**, spisal Ivo Pregelj. — **V Smrlinu**. Spisal Narte Velikonja. — **Domače živali**, spisal Lovro Koder. — **Zivljenja, laž in resnica**, spisal Jans Jørgensen. Na mesecu. Pesni: Deklica joče za mamico (Anton Vodnik). **Pot**. (Janko Samec.) Rodi se človek in izgine. (Franc Zgur.) **Za naše malčke**: Podobice (France Bevk.) **Iz naše književnosti**: Ivan Albreht. Ena o svetem Petru. **Zenski svet**: Vzgojni momenti. Slovensko petje. **To in ono**. — Opozarmamo, da je še vedno čas, da se naročite na naš edini leposlovni družinski list »Mladika«. L. 16 na leto. — Prij. številka bo izšla še pred koncem meseca in sicer št. 15 in 16 v enem zvezku skupaj radi različnih težav. Vsebina bo zopet mnogovrstna, list bo krasilo mnogo slik.

p. **Novi rod**. Vsebina 7. številke: Otroci in čebelice. (Pesem.) J. Lovrenčič: Par ugank, K. Širok: Polž gre. (Pesem.) Franc Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka. — Slika. — R. K.: Iz naše zgodovine II. — Slika. — Anton Batageli: Srbsko otroško kolo. (Pesem.) France Bevk: Naše živali. — Fr. Pogačnik: Rusko narodno blago. Pouk in zabava. Kotiček malih. — List izhaja enkrat na mesec, stane za vse leto 12 L. Uprava: Trst, ulica Ruggero Manna 20. I. nadstr.

Kratkočasnice.

Nekaj ciganskih.

V nočnem lokaluh žvižga gospod ciganu melodijo, da bi mu jo zaigral. Žvižga enkrat. Cigan majec z glavo. »Ne gre! Ne znam! Kupiti morate note te pesmi.«

»Ah kaj, pravi cigani ne rabijo not, pravi gospod.«

»Seveda ne, dragi gospod,« pritrdi cigan. »ampak vi jih rabite, da se vsaj naučite pesem pravilno žvižgati.«

* Po policijski uri izplača gostilničar ciganom zaslужek za prvi večer. — Kaj samo 100 krov? 150 krov imamo dobiti.

ai v tem oziru popolnoma istih misli kot Francija. Na vse mogoče načine so obračali to vprašanje, danes je menda toliko gotovo, da bo vrhovni svet rešil to vprašanje dne 4. avgusta. Po drugi strani je tudi Francija tista država, ki jo Rusija najbolj skrbi in peče. Vsa nena politika je politika vrtoglavih ekspedicij proti ti državi. Le poglejmo. Danes poročajo listi, da francoske tvornice vojnega blaga delajo neprestano samo za Rumunijo in Poljsko. Čemu bosta Romunija in Poljska rabili to orožje?

= **Poljski** vidimo najjasnejše, kako so res one države, ki so se stvorile po vojni in ki jim je kumovala ententa, so rodniško odvisne od politike te entente. Vse naj bodo samo orožje v njih rokahi, ki ga vilite in razbijajo za svoje interese. Če je Poljska še tako pripravljena živeti z Rusijo v miru, pride Francija in: z Bogenom mir! Poljska je poleg tega še zelo odvisna radi svojih silno slabih financ.

= **O Nemčiji** se zadnje čase zelo malo sliši. Poročajo, da je nemška komunistična stranka izstopila iz tretje internacionale. »Arbeiter Zeitung«, ki nazaanja ta sklep, zelo ostro napada tretjo internacionalo. — Nemci so pustili Ameriko, naj obdrži svoje čete ob Renu, da bo Nemčija v vednem stiku z Ameriko. Lepi stiki!

= **Grško-turška vojna** v Mali Aziji se nadaljuje. Poročila obeh virov si pa tako nasprotujejo, da si je zelo težko napraviti objektivno sodbo. Grška ofenziva, ki je bila spočetka uspešna, se je zopet ustavila. Turki poročajo o svojih uspehih, ki jih Grki zanikajo. Carigradska vlada je izrazila angorski vladu priznanje. To pomeni, da je severska mirovna pogodba razveljavljena. Grki hočejo imeti Carigrad. Seveda si ga morajo priti iskat.

= **Japonsko** je nekoliko začela skrbeti bodočnost. Boji se, da bo postala Amerika sodnica v vprašanjih Kitajske; če se to zgodi, bo zahtevala Japonska drugih ugodnosti zase, posebno odpravo zakona o priseljevanju Japoncev v Ameriko.

= **Španski pohod** v Maroko se je popolnoma ponesrečil. Domačini so se vprli na vseh koncih in krajih. Čete so se morale umakniti na ladje. Vse strelivo in kar bi moglo priti sovražniku v rok, so vnicili.

= **Vstaja v Albaniji** je danes vdušena. Nekateri voditelji te vstaje so zbezali na srbska tla. Vstaja ni imela političnega pomena, bila je le izraz nezadovoljstva.

= **Amerika**. Dan otvoritve washingtonske konference bo najbrže dne 11. novembra, ob obletnici premirja med zavezničkimi in Nemčijo. Obstajajo še veliko vprašanje, če se bo Japonska vdeležila te konference.

= **Anglija**. Fenijanska vlada je imela sejo, na kateri so bili sprejeti sklepi, ki bodo imeli odločilno važnost za nadaljnji razvoj mirovnih pogajanj med Anglijo in Irsko. Ti sklepi so strogo tajni. Pričakujete se, da bo De Valera sporočil te sklepe Lloydovi Georgeu. Ugiba se, da so se fenijanski voditelji sporazumieli na tej seji, da bo drugih narodov, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. A kmalu so začeli privedati svede v sklep, da so nekaj dnevi opazovali na železnični odorice proti Podbrdu, to mi je vzel veselje do potovanja in navdhalo z gnušom. V vlak je vstopila družba kakih 3 deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in še komu drugemu, kjer so dobili omenjeni tri deklet in 3 fantov. Začeli so prepevati, v začetku še nekako v redu lepe naše narodne pesmi. Mogoče so slišali kaj tega pri drugih narodih, ker pošteni Slovenci ne mažejo svojega jezika z grdo-bijami. To prepričamo Madžarom in š

Saj smo se vendar zmenili!« pravi primas. Gostilničar jezen, pokliče druge cigane za priče. Vsi prispevajo na besedec svojega gospodarja. Gostilničar plača zahtevani znesek, pripomni pa, da ciganov ne potrebuje več. Kmalu na to se vrne primas in prineše gostilničarju 50 krom s pripombo, da je res v zmoti.

»Kako pa to, da so vaši ljudje prisegli na besede, ki niso bise resnične?« gledi na besede, ki niso bile resnične. me ravno veseli. Saj meni se ni šlo za drugo, kakor da jih preizkusim, če so mi res zvesti in udani.«

Cigan pobira okoli miz denar. V eni roki drži krožnik, drugo pa stiska v pest. »Kaj pa imaš v tisti roki?« vpraša gost.

»Muho! Da vidijo tovariši, da nisem ničesar vzel iz krožnika, moram primesti živo muho nazaj.«

Gost, radoveden, kako bodo cigani tovariša sprejeli brez muhe, mu spusti v žep cekin in pravi:

»Sedaj spusti muho!«

Cigan malo odpre pest in iz nje zletita — dve muhi.

»Saj so bile dve?« pravi osupnjeni gost.

»Seveda,« se smeje cigan. »Drugi gostre so tudi radovedni kako se cigani krejajo. Deset muh imam v pesti.«

Vprašanja in odgovori.

M. L. Dol-Kal. Knjige je mogoče naročiti iz Jugoslavije in tudi iz Dunaja, le poština je precej draga. Ceneje je, če kupite slovenske knjige v Gorici. — Upravna Mladika je sprejela Vašo naročnino, le list se je bil malo preveč zakasnil.

Nekdo nas vpraša, da naj mu našljemo par igrič, ki bi bile primerne za deželo. — Vzemite knjigo »Enodejanke«, ki so izšle v Gorici. Ta knjiga obsega pet igrič enodejanik, šalivih in resnih in ima precejšnjo izbiro v njih.

Gospodarstvo.

g. Ljubljanski veliki semenij, ki se bo vršil v času od 3. do 12. septembra 1921 in ki je prva taka prireditev v Jugoslaviji, se državni in drugi javni činitelji zelo zanimajo. Kakor čujemo, mu je zagotovljena tudi delarna podpora vlade. Ljubljanski vzorčni veliki semenij je važen tudi za mesto Lubljano samo, ker mu lahko postane vir novim znatnim statim dohodka iz poseta teh vzornih velikih seminjev.

g. Nove določbe za uvoz in izvoz v Jugoslaviji Jugoslovevska vlada je povedala uvoz soli iz koderkoli. Iz Romunske se lahko uvaža petrolej prosti in brez colnine. Prepoved, da se čez jugoslovensko ozemlje ne sme prevažati tobak, se je podaljšala za tekoče leto.

g. Izvoz živine iz Jugoslavije. Jugoslovenski finančno-gospodarstveni ministri odbor je odredil, da se razen konj belgijske in noriške pasme sme izvoziti še 5000 konj lahke pasme. V teh 5000 konj je v štetih onih 2000 konji, ki so se bili 16. aprila 1921. dovolili za izvoz na Grško. Dovoljuje se izvoz goved in blvolov brez razlike spola, teže in starosti, izvzemši breje krave. Dovoljen je dajte izvoz lignita in rujavega premoga. Jugoslovenski agrarni krogi izjavljajo, da se je dovolil izvoz živine prepozno, ker je glavna sezona za izvoz živine že potekla. Vsled padanja cen živini v državi in v inozemstvu trpijo jugoslovenski kmetje in prekupevalci z živino veliko škodo.

g. Davek na konsum piča v Jugoslaviji. Državni davek na konsum mineralnih vod, kiselnatih vod in sodovke se je odpravil, dočim se je določil davek na konsum vina od 1 krone do 1.10 krone na liter.

g. Žetev v Srbiji in Banatu. V južni Srbiji in Banatu je pšenica izborna obrodila.

g. Jugoslovanska vlada gradi ladje za plovbo po Dodavi. Belgrajska vlada je naročila tovarni strojev »Schlick-Nichelson«, naj zgradi večje število ladij za plovbo po Donavi.

g. Kriza v izvozu vina iz jugoslovenske Dalmacije. V jugoslovenski Dalmaciji leži 300.000 hektolitrov vina, ki je določeno za izvoz, se pa ne more razpečati. Austria in Češkoslovaška kupujejo italijanska vina v Trstu, Ogrska pa, ki je doslej kupovala velike množine dalmatinskega vina, je ustavila uvoz. V Jugoslaviji sami pa se vino razpečava le z veliko težavo, čemur so kriva slaba prometna sredstva in visoki stroški za prevoz. Vsled velike vročine se vino lahko skazi. Zato namejavajo prizadeti kuhati iz odvišnih količin vinsko žganje ter so prosili vlado, naj oprosti te količine od davka na konsum. Minister za poljedelstvo je prizadetim obljubil, da bo odpodal na Čehoslovaško in v celo vrsto drugih držav strokovne komisije, da se ustvari možnost za razpečanje dalmatinskega vina.

g. Avstro-ogrski železni novci v Jugoslaviji. Da odpomore pomanjkanju drobiša, je jugoslovenski minister za finance odredil, da morajo državne blagajne spremati avstro-ogrsko železne novce po

nihovi nominalni vrednosti, t. j. 20 vinarjev = 5 par.

g. Kaj je stal angleško vlado rudarski štrajk? Robert Horne je povedal v londonski spodnji zbornici, da je država radi rudarske stavke utrpela nad 30 milijonov funtov denarnih stroškov.

g. Zlata rezerva Zedinjenih držav. Od januarja t. l. dalje se je v Ameriko uvozilo 288.624.063 dolarjev. Celokupna zlata rezerva je znašala 1. jun. t. l. 3.175.370.198 dolarjev. Odkar Zedinjene države obstoja, niso imale toliko zlate rezerve.

Darovi.

d. Za »Slovensko sirotišče«. Slavna županstva: Komen 50 L. Miren 40 L. — Legat Roze Kostenapfel 100 L. — Bog obilo poplačaj!

d. Za NOS so darovali: Iz Cerkna so izročili za NOS tretjo zbirko, lir 118 in 10 dinarjev. Do sedaj so izročili Iz Cerkna za NOS, lir 973 in 10 dinarjev. Za Livek je izročil za NOS, g. Jelovčan lir 150. Za Fojano je izročil g. kurat za NOS, lir 50.

d. Darovi za nesrečne žrtve v Istri. V Št. Petru pri Gorici na svatbi g. Izidorja Klančič z g. d. Josipino Nemec nabrali med povabljenimi gosti v skupno zadovoljnost 140 L., občina Anhovo (nab. pola št. 136 in 137) izročil g. Fr. Medvešček 127 L., občine Lipa, Temnica in Kostanjevica (nab. pola št. 230 in 231) nabrale g. d. Rogelja Urška in Trampuž Regina 261 L. 45 vin. Na nab. poto št. 183. nabrale v Kredu g. d. Justa Skočir 114 L. 50 vin., v Robiču g. d. Marija Urbančič 32 L., v Potokih g. d. Marija Žuber 60 L., občina Šempolaj (nab. pola 299) nabrala gg. Janko Furjan in Josip Skrk 365 L. 50 vin. Skupaj 1101 L. 45 vin., skupaj s prejšnjim izkazom = 22.425 L. 30 vin. Hvala!

Listnica uredništva: Prejeli smo še odgovorov na naš članek »Zadružni kapitalizem«. Vlada hoče priti po svojem do besede. To obče zanimanje nas sicer veseli, toda imamo pre malo prostora, da bi mogli k vsakemu članku prinesi več odgovorov, ki so si različni samo v toliko, v kolikor se nanašajo na privatno prakso dotednega pisca; v bistvu pa je bil odgovor g. Doktoriča na prvi članek dober, popoln in zadosten, da je lahko zadovoljen z njim vsakdo, ki je v tem prizadet. Posebno pa ne moremo prihodiči člankov, ki so pisani preostro in podtikujejo našemu prvemu člankarju slabe namene. Če vpeljemo v naše javno življenje tak ton, si naložimo prevečno odgovornost in tudi nisno mnenja, da je pri nas kaka naprava, ki bi bila izključena iz kritike. Vsakdo ima potem prostoto, da se brani v tistih mejah in v tistem tonu, v katerem je bil kritiziran.

Vozni red

drž. železnice, veljaven od 1. avgusta.

Proga: Podbrdo-Gorica-Trst (drž. žel.)

	Os.vl.	Os.vl.	B.vl.	Os.vl.
Podbrdo . . .	6.05	11.25	21.35	16.45
Hudajužna . . .	6.17	11.38		16.57
Grahovo . . .	6.31	11.52		17.10
Podmelec . . .	6.38	12.02		17.20
Sv. Lucija-Tolmin . . .	7.10	12.35	22.06	17.50
Avče . . .	7.25	12.50		18.05
Kanal . . .	7.37	13.—		18.15
Plave . . .	7.47	13.10		18.28
Gorica . . .	8.07	13.27	22.46	18.46
Št. Peter . . .	5.20	13.35	22.51	18.52
Volčadrage . . .	5.29	13.44		19.—
Prvačina . . .	5.37	13.55		19.14
Rihemberk . . .	5.45	14.02		19.21
Štanjel . . .	6.03	14.18		19.37
Dutovlje . . .	6.26	14.40		19.52
Repentabor . . .	6.37	14.50		20.08
Občina . . .	6.55	15.04		20.22
Sv. Ivan . . .	7.04	15.14	23.08	20.31
Rocil . . .	7.20	15.30		20.47
Trst . . .	7.29	15.39		20.48
	7.40	15.50	24.30	21.08

Proga: Trst-Gorica-Podbrdo (drž. žel.)

	B.vl.	Os.vl.	Os.vl.	Os.vl.
Trst . . .	5.25	6.—	12.—	17.25
Rozol . . .		6.15	12.16	17.40
Sv. Ivan . . .		6.25	12.27	17.50
Opčina . . .	6.—	6.44	12.49	18.09
Repentabor . . .		6.54	12.59	18.10
Dutovlje . . .		7.04	13.09	18.29
Štanjel . . .		7.15	13.20	18.40
Rihemberg . . .		7.29	13.34	18.53
Prvačina . . .	6.44	7.40	13.45	18.04
Volčadrage . . .		7.53	13.54	18.13
Št. Peter . . .		8.03	14.04	18.23
Gorica . . .	7.05	8.10	14.11	18.30
	7.10	8.20	14.16	18.35
Plave . . .		8.42	14.35	19.57
Kanal . . .		8.53	14.45	20.07
Avče . . .		9.02	14.54	20.16
Sv. Lucija-T. . .	7.59	9.20	15.12	20.34
Podmelec . . .		9.30	15.22	20.45
Grahovo . . .		9.38	15.30	20.53
Hudajužna . . .		9.56	15.48	21.11
Podbrdo . . .	8.42	10.10	16.05	21.25

Brzovlak proti Trstu vozi samo ob torkih, četrtekih in sobotah. Brzovlak proti Podbrdu vozi samo ob pondeljkih, sredah in petkih.

ZAHVALA.

Podpisani se tem potom najsrčnejše zahvaljujemo vsem sorodnikom prijateljem in znancem, ki so spremili na zadnji poti nam drugega sina in brata

ALOJZIJA KOCIJANČIĆ

učiteljščnika.

Posebno se zahvaljujemo preč. duhovščini, kakor tudi vsem onim, ki so počastili spomin pokojnika z venci in šopki ter domačemu pevskemu zboru za ginalje žalostinke.

Šlovenc p. Neblo 26. julija 1921.

Neutolažljivi:

Franc in Frančiška, starisi.

Tonč in Mirko, brata

ZAHVALA.

Za sočutje ob smrti naše predrage mame oziroma stare mame.

Jožef Winkler

posestnike in gostilničarska

se tem potom najsrčnejše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno preč. domačemu dušnemu pastirju Butkoviču ter preč. gg. Tomšiču in Franketu in sploh vsem ki so blago pokojnico spremili na zadnji poti.

LOKVE 30. julija 1921.

Žalujoči ostali.

IZJAVA. *)

Za dolgove, kat